

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ
ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију</p> <p>Одлуком Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду, донетој на седници одржаној 27. фебруара 2013. године, образована је комисија за оцену подобности докторанта Ане Ранђеловић и теме докторске дисертације под називом „Језикословна терминологија код Срба у XIX веку“.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Др Александар Милановић, доцент за ужу научну област Српски језик (историја српског језика); датум избора у звање: 6. V 2009. године; запослен на Филолошком факултету Универзитета у Београду.2. Др Божо Ћорић, редовни професор за ужу научну област Српски језик (историја српског језика); датум избора у звање: 18. X 1995. године; запослен на Филолошком факултету Универзитета у Београду.3. Др Исидора Бјелаковић, доцент за ужу научну област Српски језик (историја српског језика); датум избора у звање: 16. XI 2012. године; запослена на Филозофском факултету Универзитета у Новом Саду.
II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА
<p>Ана Ранђеловић рођена је 16. 10. 1985. године у Београду, где је завршила основну школу и Прву београдску гимназију. На Филолошком факултету Универзитета у Београду, на Групи за српски језик и књижевност, дипломирала је 2009. године са просечном оценом 8,81 (81/100). Дипломске академске студије – мастер завршила је на истом факултету 2010. године са укупном просечном оценом 9,50 (50/100), одбравивши мастер рад „Творбена структура именица у поезији Јована Дошенивића“ код доц. др Александра Милановића (члан комисије: доц. др Вељко Брборић). Исте, 2010. године, уписала је докторске академске студије на Филолошком факултету у Београду, где је у току прве две године (2010–2012) докторских студија положила осам (8) испита, са просечном оценом 9,75 (75/100), и урадила четири (4) самостална истраживачка рада. У новембру 2012. године уписала трећу годину докторских студија (2012/2013).</p> <p>Од 2011. године ради у Институту за српски језик САНУ, на пројекту 178009 <i>Лингвистичка истраживања савременог српског књижевног језика и израда Речника савременог српскохрватског књижевног и народног језика САНУ</i>. Учествовала је на шест научних скупова. Говори енглески,</p>

француски и италијански језик. Сфере научног интересовања: историја српског књижевног језика, историјска граматика, творба речи, лексикологија, лексикографија.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. „Метафорична значења зоонима која се односе на људске особине“, *Наш језик*, XLIII/3–4, Институт за српски језик САНУ, Београд, 2012, 89–105.
2. „Фонетски аспект славенизама у поезији Јована Дошеновића“, *Језици и културе у времену и простору I* (тематски зборник), Филозофски факултет, Нови Сад, 2012, 445–452.
3. „Примена правописа у неким београдским културним водичима“, *Наш језик*, XLIII/1–2, Институт за српски језик САНУ, Београд, 2012, 91–101.
4. „Језичка (не)култура у београдским културним водичима“ (у коауторству са Анетом Спасојевић и Јованом Јовановић), Зборник са научног скупа *Наука и идентитет*, књига 6/1, Универзитет у Источном Сарајеву Филозофски факултет Пале, 2012, 43–51.
5. „Теоријско-методолошки проблеми у именичкој префиксацији“, Зборник са III научног скупа младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности*, година III/ књига 1, ФИЛУМ, Крагујевац, 2012, 65–70.
6. „Зборник радова са III научног скупа младих филолога Србије *Савремена проучавања језика и књижевности*“ (приказ), *Наш језик*, XLIII/3–4, Институт за српски језик САНУ, Београд, 2012, 135–137.
7. „Четврта књига *Хроника славеносрпских* грофа Ђорђа Бранковића“ (приказ), *Преводилац*, 1–2/12, Удружење научних и стручних преводилаца Србије, Београд, 2012, 74–75.
8. „Зборник *Творци српског књижевног језика*“ (приказ), *Наш језик*, XLIII/1–2, Институт за српски језик САНУ, Београд, 2012, 109–112.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат Ана Ранђеловић испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА НАПОМЕНТА:

За ментора је предложен др Александар Милановић, доцент Филолошког факултета у Београду, Катедра за Српски језик.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

1. „Српска ћирилица и концепције књижевног језика у 19. веку“, in: *Семинар српског језика, књижевности и културе. Предавања I*, Међународни славистички центар, Београд, 2012, 131–141.
2. „Графијско-ортографска норма и њена реконструкција у Мркаљевим филолошким радовима

- (1810–1817), *НССВД* 41/1, 2012, 93–102.
3. „Дериватолошке карактеристике индивидуалних неологизама у *Словару* Ђорђа Марковића Кодера“, *НССВД* 40/1, 2011, 351–361.
 4. „Инвентар графема у Мркаљевој реформисаној ћирилици“, *Братство*, XV, Београд, 2011, 35–41.
 5. „Кодерова (орто)графија: између вуковске, предвуковске и сопствене“, *НССВД* 40/3, 2011, 101–110.
 6. „Статус фонеме /ц/ у Мркаљевој реформи азбуке“, *Српски језик* XVI, 2011, 127–141.
 7. „Граматичке и лексичке паралеле између српских писаца из Војводине и хрватских писаца у 19. веку“, in: *Srpski pogledi na odnose između srpskog, hrvatskog i bošnjačkog jezika*, I/2, Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz – Beogradska knjiga, 2010, 161–173.
 8. „Стабилизација вуковског језика у делу *Наука о државном газдинству или наука о финансији* (1869) Чедомиља Мијатовића“, *НССВД* 39/1, 2010, 191–201.
 9. „Дериватолошка методологија у новијим монографијама о језику писаца предвуковске епохе“, *НССВД* 38/3, 2009, 127–136.
 10. „Филолошка рецепција околионализама код српских писаца у 19. веку“, *НССВД* 38/1, 2009, 243–251.
 11. „Синтаксички, лексиколошки и стилистички аспекти синонимије у делима Јована Суботића“, *НССВД* 37/1, 2008, 221–228.
 12. „Графема јери у графематском систему Јована Суботића“, *Српски језик* XIII/1-2, 2008, 343–351.
 13. „Творбена и лексичка конкуренција у језику Јована Суботића“, *НССВД* 36/1, 2007, 257–267.
 14. *Кратка историја српског књижевног језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.
 15. „Контактни синоними (посрбица – оријентализам) у језику бечких *Новина Сербских*“, in: *Четврти лингвистички скуп „Бошковићеви дани“*, Подгорица, 1999, 239–246.

Комисија сматра да доц. др Александар Милановић испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област Српски језик (историја српског језика).

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе (наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе *Језикословна терминологија код Срба у XIX веку* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема) истраживања

Опис теме: Предмет истраживања дисертације Ане Ранђеловић биће анализа предстандардног и стандардног лексикона, тематски ограниченог на језикословну терминологију регистровану у граматикама, уџбеницима, филолошким радовима и уопште делима научног, публицистичког и есејистичког карактера из XIX века посвећених језичким питањима. О терминологији из области науке о књижевности већ је доста писано у литератури, те се дисертација Ане Ранђеловић неће бавити филолошком већ само лингвистичком, тј. језикословном терминологијом код Срба у XIX веку. С обзиром на то да се почетком XIX века у српској научној јавности не користи термин *лингвистика* већ је уобичајено да се наука о језику назива *језикословљем*, Ана Ранђеловић ће у својој дисертацији користити овај термин.

Будући да процес стварања језикословне терминологије у нашој науци није систематски проучен, први део дисертације биће посвећен утврђивању основних праваца развоја, смена, узора, и евентуално стабилизације српског језикословног термилошког система. Термилошка грађа биће класификована према пореклу, структури, врсти речи и степену ванконтекстуалне транспарентности, док ће посебна пажња бити посвећена утврђивању разлога за фаворизовање једних и потискивање других термина у XIX веку. Други део дисертације подразумеваће лексикографску обраду и израду речника језикословних термина код Срба у XIX веку.

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложености, актуелношћу и значајем у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 33 библиографске јединице релевантне за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

1. Бјелаковић, И. и Суботић Љ. (2011): Концепција дијакронијског термилошког речника. *Лексикологија, ономастика, синтакса. Зборник у част Гордани Вуковић*, Нови Сад: Филозофски факултет, 149–162.
2. Бугарски, Р. (1988): Терминологија између књижевнојезичких и струковних норми. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 18/1, Београд, 9–13.
3. Бугарски, Р. (1996): О вредновању термина. *Стандардизација терминологије*, Београд: Српска академија наука и уметности, 25–28.
4. Винавер, Н. (1996). О терминологији: између праксе и теорије. *Стандардизација терминологије*, Београд: Српска академија наука и уметности, 21–24.
5. Вуковић, Г. (1988): Теоријско-методолошки приступ проучавању терминологија. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 18/1, Београд, 27–30.
6. Газизова, Р. Ф. и Килдибекова, Т. А. (1988): О неким проблемима савремене терминологије српскохрватског језика. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 18/1, Београд, 99–103.
7. Гортан Премк, Д. (1988): О месту термина у лексичком фонду. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 18/1, Београд, 15–21.
8. Гортан Премк, Д. (1991): О термилошким јединицама и њиховој обради у РСАНУ. *Наш језик*, XXIX/1–2, Београд: Институт за српски језик САНУ, 49–54.
9. Грицкат, И. (1964): Покушаји стварања српске научне терминологије средином прошлог века. *Наш језик*, XIV/2–3, Београд: Институт за српски језик САНУ, 131–140.
10. Драгићевић, Р. (2007): *Лексикологија српског језика*, Београд: Завод за уџбенике.
11. Ивић, П. (1972): О односу између домаћих и међународних термина у словенској лингвистици. *Славјанска лингвистична терминологија*, Софија, 27–32.
12. Ивић, П. (1980): Развој терминологије у језику средњовековних Срба. *Глас САНУ*, CCCXXV, Одељења језика и књижевности, књ. 11, Београд, 63–70.

13. Ивић, П. (2001): *Српски народ и његов језик*, Сремски Карловци – Нови Сад: Издавачка књижарница Зорана Стојановића.
14. Јелић, В. (1988): Типови усвајања грчких реторских термина. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 18/1, Београд, 143–147.
15. Katičić, R. (1965–1966): Terminologija u suvremenoj lingvistici. *Jezik*, XIII/5, Zagreb, 134–144.
16. Кашић, Ј. (1984): Извори и грађа за речник славеносрпског језика. *Лексикографија и лексикологија. Зборник радова*, Београд – Нови Сад: Институт за српскохрватски језик САНУ – Матица српска, 91–95.
17. Cichonska, M. (1988): Место терминологије у језичком систему, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 18/1, Београд, 23–26.
18. Kristal, D. (1998): *Enciklopedijski rečnik moderne lingvistike*, Beograd: Nolit.
19. Маројевић, Р. (1996): Аутохтоно, позајмљено и интернационално у српској терминологији. *стандардизација терминологије*, Београд: Српска академија наука и уметности, 49–52.
20. Милановић, А. (1998). Употреба контактних синонима у *Новинама сербским*. *Српски језик*, 3/1–2, 127–131.
21. Milic, M. (2009): Defining Terminographic Requirements on the Basis of the Main Characteristics of the Term. *Lexicography and Terminology. A worldwide outlook*, ed. Olga Karpova and Faina Kartashkova, Newcastle: Cambridge Scholars Publishing, 180–188.
22. Мihaljević, М. (1998). *Terminološki priručnik*, Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
23. Мишеска Томић, О. (1988): Термини лингвистичке анализе и њихова лингвистика анализа. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 18/1, Београд, 69–74.
24. Младеновић, А. (1969): Однос између домаћих и рускословенских елемената у књижевном језику код Срба пре његове Вуковске стандардизације. *Зборник за филологију и лингвистику*, XII, Нови Сад: Матица српска, 43–53.
25. Младеновић, А. (1984): Речник текстова славеносрпског периода и нека питања његове израде. *Лексикографија и лексикологија. Зборник радова*, Београд – Нови Сад: Институт за српскохрватски језик САНУ – Матица српска, 97–101.
26. Оташевић, Ђ. (1996): Варијантност вишечланих термина, *Стандардизација терминологије*, Београд: Српска академија наука и уметности, 57–60.
27. Петковић, С. (1935): *Речник црквенословенског језика*, Сремски Карловци: Српска манастирска штампарија.
28. Riggs, F. (2003): Terminology and lexicography: their complementarity. *Lexicographzy. Critical concepts*, III, ed. R. K. K. Hartmann, London – New York, 328–350.
29. Skok, P. (1971–1974): *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, 1–4, Zagreb.
30. Суботић, Љ. (2008): Речник славеносрпских текстова – историјски и/ли синхронијски речник. *Зборник радова са 7. лингвистичког скупа Бошковићеви дани*, Подгорица, 63–71.
31. Ћорић, Б. (1988): О терминологији у нашој творби речи. *Научни састанак слависта у Вукове*

дане, 18/1, Београд, 75–82.

32. Ћорић, Б. (1996): Кратка верзија термина. *Стандардизација терминологије*, Београд: Српска академија наука и уметности, 53–56.

33.. Šipka, D. 1998: *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*, Novi Sad: Matica srpska.

4. циљеви истраживања

Циљеви: Имајући у виду да не постоји дијахрони (али ни синхрони) граматички термилошки речник српског језика, Ана Ранђеловић као основни циљ своје дисертације наводи системско прикупљање и опис термилошке грађе, као и састављање речника језикословних термина на основу стања затеченог у српским научним, публицистичким и есејистичким текстовима из XIX века.

Хипотезе: Основне хипотезе од којих ће се полазити у дисертационом истраживању *језикословне терминологије код Срба у XIX веку* добро су формулисане и представљају добар методолошки путоказ у разрешењу постављених питања на које дисертација треба да понуди одговор. А као основне Ана Ранђеловић наводи следеће две хипотезе: 1) у предстандардној фази српског језика може се очекивати доста позајмљеница, утицај руског, рускословенског и славеносрпског језика; 2) у стандардној фази очекује се понародњавање и тежња ка интернационализацији језикословних термина.

5. очекивани резултати

Уколико ексцерпирана грађа потврди наведене хипотезе, закључци дисертације биће да завршна фаза развоја српског књижевног језика указује на потискивање славенизама у српском језикословном термилошком систему, али и на понародњавање језикословних термина у ширем смислу (пре свега на фонетско-фонолошком и морфолошком нивоу). Очекује се и појава термилошких синонима, вишечланих термилошких јединица, као и калкова.

6. план рада

Сходно постављеним циљевима, Ана Ранђеловић планира да њена дисертација буде конципирана у два дела.

У првом делу истраживања ексцерпирани термилошки регистар биће класификован према пореклу (русизми, рускословенизми, славеносрбизми, германизми, интернационализми и сл.), према структури (једночлане термилошке јединице, вишечлане термилошке јединице, елидирани термини), као и према врсти речи и степену ванконтекстуалне транспарентности. Посебна пажња у дисертацији биће посвећена фонетским, морфолошким и творбеним обележјима појединих термина, као и механизмима полисемије (вишезначности једнога термина), метафоризацији (метафори у самоме термину) и термилогизацији неких лексема из општег лексичког фонда. У овом смислу, Ана Ранђеловић препоставља да ће се језичка конкуренција показати као значајан феномен и у области терминологије. У даљем току дисертације Ана Ранђеловић планира да анализира синонимичност и семантичко варирање како унутар термилошког лексикона тако и приликом термилогизације неких лексема из општег лексичког фонда. Централно поглавље првог дела дисертације биће посвећено еволуцији и стабилизацији, односно процесима у формирању српске језикословне терминологије у XIX веку, где ће забележен термилошки регистар бити упоређен са стањем у савременој терминологији како би се утврдило у којој мери он одговара стању у лингвистичком термилошком систему савременог српског језика.

Други део докторске дисертације Ане Ранђеловић садржаће речник српских језикословних термина из XIX века. Ексцерпирана грађа ће у речнику бити транскрибована вуковском ћирилицом. У поглављу о лексикографској обради забележених термина навешће се најзначајнији проблеми који се јављају приликом израде дијахроног термилошког речника (реконструкција основног облика, граfiјске и ортографске варијанте термина, творбени дублети, синоними, утврђивање границе између

терминолошког и нетерминолошког дела, посебно код вишечланих терминолошких јединица итд.).

7. методе истраживања

У дисертацији Ане Ранђеловић биће комбиноване следеће методе: преглед, ексерпција, класификација, анализа и лексикографска обрада корпуса, реконструкција (основног облика, у случајевима када у тексту није потврђен) и транскрипција.

Са доста сигурности може се закључити да ће овако замишљено и теоријски утемељено истраживање *језикословне терминологије код Срба у XIX веку* пружити резултате који ће бити значајни како за историју српског књижевног језика и дијакхрону терминологију, тако и за србистику, посебно за научно осветљење дела њене дијакхроне лексичко-семантичке структуре. Концепција и израда речника језикословних термина у XIX веку допринеће, између осталог, и конструисању речника савремених граматичких термина, који постоје за велики број језика (руски, енглески, немачки, шпански, италијански итд.), али не и за српски.

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

КАНДИДАТА:

НАПОМЕНА:

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Ана Ранђеловић подобна за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује да је предложена тема подобна за израду докторске дисертације у области Српски језик (историја српског језика).

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Александар Милановић подобан за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Ане Ранђеловић и предложене теме докторске дисертације *Језикословна терминологија код Срба у XIX веку*, а да се за ментора именује др Александар Милановић, доцент Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Александар Милановић, доцент

2. Др Божо Ћорић, редовни професор

3. Др Исидора Бјелаковић, доцент
